

Stavanger, 10.02.2023

Dette brevet sendes på vegne av Naturvernforbundet i Rogaland, Norges Speiderforbund Vesterlen Krets, Rogaland KFUK-KFUM speidere, Norsk Ornitologisk forening avd. Rogaland/Birdlife, Norsk Botanisk Forening Rogalandsavd., Syklistforeningen Rogaland, Stavanger turistforening og NJFF Rogaland

Kommuneplan for Hå Høringsuttalelse

Forum for natur og friluftsliv i Rogaland (FNF) viser til høring av kommuneplan for Hå 2023-2036. FNF er et samarbeidsforum for natur- og friluftslivsorganisasjoner på regionalt nivå. Vi representerer brede allmenne interesser.

Medvirkning

FNF mener den skriftlige delen av kommuneplanen fremstår som ryddig og lesbar. Dette er viktig i medvirkning. Det er derfor skuffende at kartet som utgis i høringen er av såpass lav kvalitet. Hensynssoner og andre detaljer er ikke leselige. Ved forespørsel har Hå kommune vært behjelpelige med å gi oss tilgang på kartfiler etter behov. Det er bra, men ved neste kommuneplanrevidering må det utgis et kart som har bedre leselighet. Flere kommuner i Rogaland nytter nettbaserte løsninger med stort hell, slik som Stavanger kommune.

Bærekraftsmål

Kommuneplanen i Hå starter med å adressere bærekraftsmålene og kommunens fokus. Fra avsnittet om miljømessig bærekraft står det:

Dei miljømessige hovudutfordringa i Hå er knytte til jordbruk, mobilitet, bustadbygging og befolkningsvekst.

FNF er enig. Vi mener at Hå kommune sine største miljømessige utfordringer ligger hos et intensivt drevet jordbruk i en del av landet med rikt artsmangfold. På Jæren finner vi viktige områder for fugleliv, anadrom fisk og planter for å nevne noe. Vi er derfor skuffet over at kommunen ikke velger å trekke frem bærekraftsmål 15 om livet på land. Herunder spesielt 15.1 og 15.5. Vi oppfordrer Hå kommune til å implementere bærekraftsmål 15 i samfunnsdelen for å styrke arbeidet for de sårbare artene på Jæren.

Samarbeid for å nå målene

Bærekraftsmål 17 er et av satsningsområdene for Hå. FNF støtter dette og synes det er bra at frivillige organisasjoner blir løftet frem i både delmål og strategiene. Frivillige organisasjoner sitter med inngående kunnskap og ressurser som kommunen er tjent med. Samtidig er frivilligheten avhengig av god forvaltning og støtte fra kommunen, inklusive økonomisk støtte. Vi mener at strategiene i større grad kan spisses og gjøres målbare. I stedet for å skrive at man «skal tilby gode kanaler for medverknad og tilbakemelding internt.» kan man eksempelvis sette seg mål om regelmessige dialogmøter for ulike interessegrupper. År for år er det målbart og noe man kan evaluere.

Naturmangfold

Hå kommune velger å fokusere på bærekraftig matproduksjon og bevaring av matjorden i kommunen. FNF støtter fokuset, men ønsker at kommuneplanen nyanserer utfordringsbildet knyttet til landbruket i Hå. Organisasjonene i FNF har de siste årene rettet fokus mot kommunenes forvaltning av den sårbare restnaturen på Jæren. Vi ser en bit-for-bit nedbygging og endring av sårbar natur gjennom blant annet nydyring og omdisponering av vernskog. Dette er bakgrunnen for at FNF har påklaget flere vedtak de siste 3 årene.

Samfunnsdel er det viktigste styringsdokumentet for kommunen. FNF mener den viktigste utfordringen for Hå ligger i hvordan man skal kunne forvalte sårbar natur og samtidig legge til rette for fremtidens landbruk. I møte med naturkrisen kan ikke dette **understrekes** nok.

Retningslinjer

Per i dag er det gitt retningslinjer for hensynssone H560 – Bevaring naturmiljø for bare ett gårds og bruksnummer i kommunen, til tross for at det er 7 hensynssoner i kommuneplanen. FNF reagerer på at det ikke finnes noen generelle retningslinjer for bevaring naturmiljø i den nye kommuneplanen, spesielt fordi kommunedirektøren ba om politisk støtte til å utforme slike i politisk sak 061/22.

FNF mener at Hå kommune bryter med plan og bygningsloven §11-8 når det ikke legges opp til noen retningslinjer for hensynssone H560. Vi krever at kommunen utformer retningslinjer som gjelder for alle områdene i kommunen. Under finner dere vårt forslag til retningslinje etter mal fra Sandnes kommune:

Områdene viser prioritert arealer som er særskilt viktig for det biologiske mangfoldet. All forvaltning og virksomhet, både etter plan- og bygningsloven og særlover, skal utøves med hensyn til å bevare livsmiljøet og artsmangfoldet i områdene.

Friluftsliv

Friluftsliv kommer opp flere ganger i samfunnsdelen. I strategien Berekraftige stasjonsbyar og tettstader blir det formulert slik:

Hå kommune skal planlegga for at innbyggjarane i kommunen får god tilgang på grønne tur- og friområde i nærområda.

FNF ønsker at Hå kommune spisser målsetningen. For rekreasjons- og turområde kan det formuleres slik.

Hå kommune skal planlegge for 300 meter fra bolig til nærmeste grøntareal som leder til et turområde.

Dette vil være i tråd med Verdens helseorganisasjon (WHO) sine anbefalinger og med føringer i regionalplanen for Jæren og Søre Ryfylke.

Vi er imponert over at målsetninger om friluftsliv også er implementert i den langsiktige arealstrategien for kommunen. Det viser at kommunen tar friluftslivet inn i planleggingen på det helt overordnede nivået. Samtidig ønsker vi å adressere punktet:

Tilrettelegging for friluftsliv må ta omsyn til landbruk, sårbar natur og landskap.

Skal man etterleve et slikt mål på en god måte kreves det samarbeid. FNF ønsker at kommunen setter seg mål om å opprette møteplasser der interesser kan drøfte problemstillinger knyttet til tilrettelegging.

Klimaendringer

I strategien for «Handling mot klimaendringar» blir det satt som mål at:

1. Hå kommune skal arbeida vidare med å sikra infrastruktur og tettstadene mot overvatn og flaum.

FNF støtter dette. I møte med klimaendringene vil samfunnet måtte håndtere ekstremvær i form av styrtregn og flom. De beste løsningene for å håndtere slike utfordringer har naturen selv. Derfor bør kommunen ikke godkjenne nydyrking av myrer. Hå kommune har stort potensiale i habitatforbedring og naturrestaurering av akvatiske miljø som oppfølging av Vanndirektivet og arbeidet i Jæren Vannområde. Vi ønsker en styrket satsning på bredere kantsoner, bedre levekår for anadrom fisk og rensning av forurensede vann. Se ellers Miljødirektoratets rapport M830 om Naturbaserte løsninger for klimatilpasning.

Når kommunen i sin langsiktige arealstrategi vil arbeide for sammenhengende grønnstrukturer mellom tettstedene som også skal kunne håndtere overvann er dette fremtidsrettet og fremoverlent. Samtidig er det, som det vises til i kommunens KU, økonomien som vil være den store utfordringen. Her må kommunen se på kostnaden som en investering i klimatilpasning, folkehelse og naturrestaurering. Vi applauderer at områdene er planfestet og gitt retningslinjer.

Energieffektivisering

Kommuneplanen har mål om at kommunen skal legge til rette for energieffektive løsninger for næringsareal. FNF støtter dette. I møte med klimakrisen og naturkrisen er det menneskers forbruk som må reduseres. Vi oppfordrer derfor kommunen til å se på egne bygg som også kan energieffektiviseres eller kobles på grunnvarme.

Arealregnskap

Hå kommune setter seg et ambisiøst mål når de i perioden 2021-2036 ikke skal omdisponere mer enn 30 dekar LNFR-områder per år. Vi heier på målsetninger om å begrense nedbygging av LNFR-områder, men er samtidig skeptisk. Basert på SSB sine tall ligger det inne 836 dekar i arealreserver bare til boligbygging i kommuneplanen, i tillegg kommer reserver til andre formål, blant annet masseuttak. Vi oppfordrer Hå kommune til å gjennomføre en grundig planvask for å tilbakeføre områder til LNFR. Samtidig bør kommunen innføre et arealregnskap som er tilgjengelig for befolkningen og gir et bilde av hvilke verdier man mister ved nedbygging.

Næringsområder

I strategien for innovasjon, infrastruktur og næringsutvikling er det to mål FNF ønsker å gi innspill til. Mål 1 og 2 dreier seg om tilgang på tomter og utvikling av næringsområder. Vi er bekymret for konsekvensene utvikling av nye næringsområder kan få. Det betyr ikke at vi er prinsipielt motstandere av nye områder, men i møte med naturkrisen må samfunnet omstille seg. Nettopp begrepet omstillingsdyktig blir nevnt i dette kapitlet. Vi ønsker derfor å utfordre Hå kommune på å implementere «transformasjon av eksisterende områder» inn i kommuneplanen. I tillegg vil vi stille dette spørsmålet:

Hvis Hå kommune skal sikre god tilgang på tomter til næringsvirksomhet, samtidig som man skal bevare matjorda. Hvor skal man finne disse tomtene?

Masseuttak og deponi

Til sammen åpner kommuneplanen i Hå for 279 dekar med mer masseuttak i kommunen frem mot 2036. Hvis vi legger til området på Skoga, der det legges opp til masseuttak før det etableres næringsområde, kommer det opp i 417 dekar! Alle masseuttakene ligger i LNFR-områder. Til sammenligning har kommunen satt som mål å ikke avsette mer enn 480 dekar LNFR-områder for hele planperioden. Det betyr at man planlegger å omdisponere nært hele potten man har satt av i jordvernmålet kun i masseuttak.

Norge har bundet seg til EØS og EU sitt mål om 70% gjenvinning av byggeråstoff innen 2030. FNF oppfordrer Hå kommune til å ta dette målet inn i kommuneplanen. Vi ønsker at kommunen planlegger for anlegg for gjenvinning fremfor å utvide de eksisterende uttakene.

FNF mener at flere av masseuttakene er problematiske, men at det er spesielt 3.8.10 – Bru som utpeker seg som spesielt problematisk av hensyn til naturverdiene på stedet.

Transport og mobilitet

Det ligger inne to forslag til omkjøringsveier i kommuneplanen. En fra Brusand og langs Bjåvatnet, og en nord og øst for Nærbø. På Nærbø er det flott å se at kommunen velger å legge veien utenom Pyttaskogen. Samtidig vil veien, kombinert med ny brannstasjon føre til nedbygging av nok et skogholt i Hå like nord for Dalabekken. Både på Brusand og Nærbø vil veibyggingen gå ut over landbruk, natur og friluftslivsområder. På bakgrunn av dette vil FNF at Hå kommune stiller seg dette spørsmålet. Finnes det ikke andre virkemidler for å regulere trafikken enn å bygge mer vei?

Sykkelsatsning

Det er gledelig å se at det ligger inne planlagt gang- og sykkelsti på flere steder i arealplanen. Samtidig stusser vi over at klimaendringene og reduksjon av klimagassutslipp skal være fokusområde i samfunnsdelen, men at sykkel og gange ikke nevnes. Hvis kommunen skal arbeide for bærekraftige stasjonsbyer og tettsteder må det planlegges for at flere av de som i dag bruker bilen i stedet går eller sykler i fremtiden. FNF savner at Hå kommune satser på tilrettelegging for gang- og sykkel.

Fritidsbebyggelse

I den langsiktige arealstrategien blir det vist til at satsningen på fritidsboliger skal skje sør i kommunen. Dette grunngis i at det er god tilgang til natur- og friluftslivsområder og konflikten med landbruket er lavere. FNF er ikke uenig i påstanden, men ønsker at Hå kommune vurderer hvilken tålegrense det er for hvor mange fritidsboliger det kan bygges ut.

Vindkraft

Til kommuneplanen var det meldt inn to vindkraftprosjekter. Et på Kviamarka og et på Elgane. Det er positivt å se at prosjektet på Kviamarka ble avvist allerede i innspillsprosessen. FNF er uenig i at Hå kommune har lagt inn vindkraftverk på Elgane i kommuneplanen. Vi ber om at anlegget tas ut av kommuneplanen og at kommunen tar et tydelig standpunkt om å si nei til mer vindkraft i Hå.

På Elgane og nærmere bestemt rundt Vandavatnet finner vi et større sammenhengende område med beitelandskap, lavlandsmyrer og skog som utgjør innfallsporten til Synesvarden landskapsvernområde. Stien som går fra til Synesvarden ned til Elgane er ett av få steder i Jærlandskapet der man i dag kan oppleve en utsikt som ikke er industrialisert av vindturbiner. Synesvarden og Steinkjerringa er et viktig friluftslivsområde for hele regionen og er også i KULA registeret.

Rundt Vandavatnet finner vi viktige leveområder for fugler som enkeltbekkasin og rødstilk, og Rødlisterarter som storspove (EN), vaktel (VU), sanglerke (NT), vipe (CR), gresshoppesanger (NT) og gjøk (NT). I 2020 ble nydyrking i samme område avslått av Statsforvalteren i Rogaland med begrunnelse i at området innehar en viktig funksjon for fuglelivet og fuglelivets allerede pressede situasjon på Jæren. Det er ingenting som tilsier at tilstanden for fuglene har bedret seg. FNF anser det derfor som et brudd med naturmangfoldloven §5 og §10 hvis anlegget blir tatt inn i kommuneplanen.

I konsekvensutredningen blir det under «Nasjonale og regionale mål og føringer» ikke vist til Rogaland fylkeskommune sin Fylkesdelplan for vindkraft (2007). FNF vil bemerke at området på Elgane ligger ikke inne i planen. De nærmeste områdene som er omtalt i fylkesdelplanen er klassifisert som Nei-områder med begrunnelse i natur-, landskap-, og friluftslivshensyn.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Rogaland

Endre Hovland
Koordinator
FNF Rogaland

Kopi:

Statsforvalteren i Rogaland
Rogaland fylkeskommune

